

บทที่ 5

สรุป ผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การสรุปผลการวิจัย เรื่อง วิสัยทัศน์ของผู้นำทางการศึกษาพยาบาล : ศึกษากรณี ร.ศ.ดร. วิเชียร ทวีลาภ ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

- 1 ปัจจัยที่ก่อให้เกิดวิสัยทัศน์
- 2 วิสัยทัศน์ทางการศึกษาพยาบาล

ปัจจัยที่ก่อให้เกิดวิสัยทัศน์ทางการศึกษาพยาบาลของ ร.ศ.ดร.วิเชียร ทวีลาภ

องค์ประกอบที่ก่อให้เกิดวิสัยทัศน์ของท่าน ประกอบด้วย

1. ประสบการณ์เรียนรู้
2. ปัจจัยผลักดันจากการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา

1. ประสบการณ์เรียนรู้

เป็นองค์ประกอบภายในตัวบุคคลที่ประกอบด้วย คุณลักษณะเฉพาะ ซึ่งจากการศึกษา ร.ศ.ดร.วิเชียร ทวีลาภ พบว่า ท่านมีคุณลักษณะที่ทำให้ท่านเกิดวิสัยทัศน์ทางการศึกษา 3 คุณลักษณะดังนี้

1.1 ระดับสติปัญญา

ระวัยเรียนตามเกณฑ์การศึกษภาคบังคับ ผลการเรียนของท่านเป็นที่หนึ่งของชั้นตลอดการศึกษา จากผลการเรียนนี้ ทำให้ท่านได้ข้ามชั้นเรียนในระดับนี้ถึง 2 ครั้ง คือ ชั้นเตรียมประถม 1 และชั้นประถม 1 ขึ้น ชั้นประถม 3 ทำให้ท่านสำเร็จการศึกษาภาคบังคับ ด้วยอายุน้อยมาก และมีโอกาสเข้าศึกษาในระดับมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1-6 ท่านมีผลการเรียนเป็นที่หนึ่งของชั้นเรียนทุกครั้งที่มีโอกาสสอบ

ช่วงระหว่างศึกษาระดับประกาศนียบัตร ที่โรงเรียนพยาบาลผดุงครรภ์ของสมเด็จพระศรี
พัชรินทรา บรมราชินี ท่านสำเร็จการศึกษาได้รับรางวัลผลการเรียนดีเยี่ยมเป็นที่หนึ่งของรุ่น

ต่อมาเมื่อได้ศึกษาต่อระดับปริญญาตรี จากประเทศสหรัฐอเมริกา จากรายงานการไปศึกษา
ของท่าน พบว่า ท่านสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีทางการพยาบาล ด้วยคะแนนชั้นเกียรตินิยม

ในการศึกษาระดับปริญญาโท ผลการเรียนของท่านอยู่ในระดับสูง ทำให้ได้รับการคัดเลือก
ให้ศึกษาต่อในระดับปริญญาเอกในเวลาต่อมา

1.2 ความรักในการเรียนรู้

วัยเด็กท่านอ่านหนังสือได้แตกฉาน จึงมีความรักในการอ่าน หนังสือที่บ้านท่านอ่านจน
หมด เมื่อสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีแล้ว ท่านเข้าเรียนต่อในระบบการศึกษาผู้ใหญ่ ชั้นมัธยม 7-8
เพื่อเพิ่มระดับความรู้พื้นฐาน ซึ่งจะมีผลต่อการศึกษาในระดับสูงต่อไปในอนาคต นอกจากนี้ ท่านยัง
ได้เสริมความพร้อมของตนเอง โดยเข้าเรียนภาษาอังกฤษเพิ่มเติม

เมื่อมีโอกาส ท่านเข้ารับทุนการศึกษาต่อ ในระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก
ในระยะเวลาต่อมา ซึ่งนับว่า ท่านเป็นพยาบาลไทยคนแรกที่ได้รับการศึกษาถึงระดับปริญญาเอกใน
ขณะนั้น

จากความอุตสาหะ วิริยะในการศึกษาเล่าเรียน จนสำเร็จการศึกษาระดับสูงสุด คือระดับ
ปริญญาเอกได้นี้ แสดงให้เห็นถึงความใฝ่รู้ เพื่อพัฒนาตนเองของท่านอยู่ตลอดเวลา จึงทำให้ท่าน
เป็นบุคคลที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และมองการณ์ไกล

1.3 ความรู้ความเข้าใจต่อการศึกษาพยาบาล

ท่านได้รับความรู้ทางวิชาพยาบาลจาก โรงเรียนพยาบาลผดุงครรภ์ของสมเด็จพระศรีพัชริน
ทรา บรมราชินี เป็นครั้งแรก ต่อมาเมื่อท่านได้รับการศึกษาสูงขึ้น ท่านจึงเริ่มเข้าศึกษาต่อในระดับ

Sister's tute Diploma ระดับปริญญาตรี ในสาขาการศึกษาพยาบาล ระดับปริญญาโทในสาขาการบริหารการศึกษา และระดับปริญญาเอก ในสาขาการบริหารการศึกษาผู้ใหญ่และอุดมศึกษา

นอกจากนี้ ผลจากวิทยานิพนธ์ ในการศึกษาในระดับปริญญาโท และปริญญาเอก ทั้งสองเรื่อง คือ A Follow - up Study of a Baccalaureate Degree Program in Nursing และ An Analysis of Andragogical Theory As Applied To In - Service Education For Faculty Members of School of Nursing In Thailand ทำให้ท่านได้พบปัญหาในการพัฒนาการศึกษาพยาบาลในประเทศไทย และได้ศึกษาวิธีแก้ปัญหา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานของท่านต่อไป

2. ปัจจัยผลักดันจากการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาพยาบาล

ในระบะปี พ.ศ.2500-2530 การศึกษาพยาบาลของไทยได้มีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงตามสภาวะและพัฒนาการของสังคม อิทธิพลและสภาวะการณ์ต่างๆ เหล่านี้ มีผลต่อการสร้างวิสัยทัศน์ของท่าน ดังจะกล่าวถึงต่อไปนี้

2.1 ปัญหาการขาดแคลนพยาบาล

เป็นปัญหาใหญ่ที่เกิดขึ้นมานานแล้ว โดยมีสาเหตุของปัญหาแตกต่างกันไปตามยุคตามสมัยที่ผ่านมา ในช่วงปี พ.ศ.2500-2530 พบว่าเกิดจาก ปัญหาการลาออกของพยาบาลที่เพิ่มมากขึ้น ปริมาณการผลิตไม่เพียงพอกับความต้องการของประเทศ ทำให้เกิดผลกระทบต่อการจัดการศึกษาพยาบาลในด้านการผลิต การเปิดสถาบันการศึกษาพยาบาลเพิ่มมากขึ้น

2.2 อิทธิพลจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ประเทศไทยเริ่มมีแผนพัฒนาฯ ใช้ตั้งแต่ปี พ.ศ.2504 ซึ่งมีผลต่อนโยบาย และแนวทางในการดำเนินงานด้านสาธารณสุขของประเทศ ทำให้การศึกษาพยาบาลได้รับผลกระทบ โดยแบ่งตามระยะเวลาของแผนฯ ดังนี้

ในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 1-2 จากนโยบาย มีผลทำให้การศึกษาพยาบาลต้องเพิ่มการผลิต โดยการเปิดสถานศึกษาพยาบาลเพิ่ม

แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 3-4 จากนโยบาย ทำให้พยาบาลต้องขยายขอบเขตของงานไปสู่การรักษามากขึ้น มีผลทำให้ มีการขยายหลักสูตรทางการศึกษาเป็น 4 ปี เพื่อเพิ่มความรู้ทางการรักษามากขึ้น และการเปิดหลักสูตรพยาบาลวิชาชีพขึ้นเพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนแพทย์ในชนบท

แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 5 จากนโยบาย ในยุคนี้ ทำให้การศึกษาพยาบาลได้พัฒนาหลักสูตรเพื่อเน้นชุมชน มีการส่งเสริมสุขภาพ และการป้องกันโรค ตามนโยบายการสาธารณสุขมูลฐาน

2.3 อิทธิพลแนวคิดจากต่างประเทศ

การศึกษาพยาบาลของไทย ได้รับแนวคิดจากต่างประเทศ ในรูปแบบของการช่วยเหลือในลักษณะต่างๆ และจากพยาบาลไทยที่ได้รับการศึกษาต่อในต่างประเทศ แนวคิดนี้มีผลต่อการจัดการศึกษาพยาบาลของไทยอย่างมาก นอกจากนี้จากการที่ท่านได้รับการศึกษาจากต่างประเทศ ทำให้ท่านได้รับแนวคิดทางการศึกษาของต่างประเทศมาใช้ในการสร้างวิสัยทัศน์เพื่อพัฒนาวงการการศึกษาพยาบาลของไทยในเวลาต่อมา

วิสัยทัศน์ทางการศึกษาพยาบาล

จากการศึกษาพบว่า รศ.ดร.วิเชียร ทวีลาภ มีวิสัยทัศน์ทางการศึกษาพยาบาลในเรื่องดังต่อไปนี้

1 การพัฒนาหลักสูตรตามความต้องการของสังคม

การเปิดหลักสูตรใหม่ของการศึกษาพยาบาลไทย ท่านพบว่าได้มีการพัฒนาหลักสูตรไปในทิศทางที่เป็นผลมาจากสภาวะต่างๆ ดังนี้

1.1 แนวโน้มการเปิดหลักสูตรใหม่ในประเทศสหรัฐอเมริกา

ในช่วงระยะแรก ประเทศสหรัฐอเมริกา ประสบปัญหาการขาดแคลนแพทย์ในชนบท มีผลทำให้เกิดแนวโน้มที่จะผลิตเจ้าหน้าที่สาขาการแพทย์ขึ้นอีกระดับหนึ่ง เรียกว่า ผู้ช่วยแพทย์ แต่จากการศึกษาลักษณะงานของผู้ช่วยแพทย์ เป็นงานที่พยาบาลได้ปฏิบัติอยู่แล้ว โดยพยาบาลสาธารณสุข ดังนั้นจึงเกิดแนวคิดในการใช้พยาบาลไปอบรมผู้ช่วยแพทย์ เพราะเห็นว่ามีความรู้ทางด้านนี้พอสมควรอยู่แล้ว จึงง่ายกว่าการอบรมบุคคลจากอาชีพอื่น แต่เรียกพยาบาลที่ทำหน้าที่นี้ว่า พยาบาลเวชปฏิบัติ

1.2 แรงผลักดันที่เกิดจากความต้องการได้รับความคุ้มครองโดยกฎหมาย

ผลจากการศึกษากิจกรรมพยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลทั่วไป พบว่า พยาบาลใช้เวลาส่วนใหญ่ในการปฏิบัติงาน ที่นอกเหนือขอบเขตความรับผิดชอบที่พยาบาลจะทำได้ตามกฎหมาย และเมื่อมีการสำรวจความรู้สึกของพยาบาลที่ต้องปฏิบัติงาน ที่นอกเหนือจากหน้าที่ดังกล่าว พบว่าทำไปด้วยการขาดความมั่นใจ เพราะตระหนักดีว่า ขาดความคุ้มครองด้วยประการทั้งปวง

และเมื่อสถานการณ์จริงไม่สามารถทำให้พยาบาลหลีกเลี่ยงกิจกรรมนอกเหนือหน้าที่ดังกล่าว จึงได้เกิดความตื่นตัวที่มีผลทำให้ พยาบาลได้ขยายบทบาทใหม่ทางการรักษา โดยเพิ่มเติมความรู้ทางด้านการรักษาขั้นต้นในหลักสูตรพยาบาล และเปิดหลักสูตรพยาบาลเวชปฏิบัติเพิ่มขึ้น

2 มาตรฐานการศึกษาพยาบาลในรูปแบบของวิชาชีพ

การจัดการศึกษาพยาบาลให้เข้าสู่ระดับวิชาชีพ ท่านมองว่าจะต้องมีลักษณะของการจัดการศึกษาด้านหลักสูตร และด้านการจัดการเรียนการสอน ดังนี้

ด้านหลักสูตร ได้เริ่มต้นเปลี่ยนแปลงในเรื่องต่อไปนี้

1 ความรู้พื้นฐานของผู้เข้ารับการศึกษา

ในระยะแรกของการศึกษาพยาบาลไทย โรงเรียนพยาบาลยังไม่มีกำหนดคุณสมบัติผู้เข้ารับการศึกษา เพราะสตรีสมัยนั้นหาผู้ที่รู้หนังสือภาษาไทยยากมาก ต่อมาได้เริ่มมีระเบียบรับนักเรียนชั้นประถม 3 และ 4 ในเวลาต่อมา

เมื่อเข้าสู่ยุคการศึกษาพยาบาลแผนใหม่ จึงได้มีการปรับปรุงคุณสมบัติผู้เข้ารับการศึกษาวินิจฉัย โดยรับผู้สำเร็จชั้นมัธยม 6 หรือ ม.ศ.3 ตามมาตรฐานสากลในสมัยนั้น จนกระทั่งระยะหลังสงครามโลกครั้งที่สอง การศึกษาพยาบาลได้รับอิทธิพลจากการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ ของสังคม ทำให้ต้องปรับปรุงคุณสมบัติผู้เข้ารับการศึกษาวินิจฉัยเป็น ชั้นมัธยม 8 หรือ ม.ศ.5 โดยเริ่มขึ้นที่ โรงเรียนพยาบาล คณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล ขึ้นเป็นแห่งแรก และต่อมาสถาบันการศึกษาวินิจฉัยที่ต่างๆ ก็ได้พยายามปรับปรุงให้มีระดับเดียวกัน ในเวลาต่อมา

2. การปรับปรุงหลักสูตรเข้าสู่ระดับปริญญาตรี

ในระยะแรกหลักสูตรการศึกษาวินิจฉัยมีระยะเวลาเรียน 2 ปี ฝึกงานอีก 1 ปี จึงสำเร็จได้รับประกาศนียบัตร ต่อมาได้ปรับปรุงเข้าสู่การศึกษาวินิจฉัยแผนใหม่ หลักสูตรปรับปรุงมีระยะเวลาเรียน 3 ½ ปี โดยเรียนพยาบาลทั่วไป 3 ปี และเรียนผดุงครรภ์ 6 เดือน สำเร็จได้ประกาศนียบัตรพยาบาลและผดุงครรภ์

เมื่อเข้าสู่ระยะหลังสงครามโลกครั้งที่สอง การศึกษาวินิจฉัยได้รับแรงผลักดันจากความเจริญก้าวหน้าของประเทศในด้านต่างๆ และความต้องการทางด้านการแพทย์ที่เพิ่มขึ้น มีผลทำให้เกิดหลักสูตรระดับปริญญาตรีทางการพยาบาลขึ้นเป็นแห่งแรกที่โรงเรียนพยาบาล คณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล ต่อมาเมื่อนโยบายสาธารณสุข ที่ต้องการให้มีการขยายบทบาทของพยาบาลออกไป จึงต้องปรับหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรที่มีอยู่เดิม ขึ้นเป็น 4 ปี ในระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่าในเวลาต่อมา

3. ความปรารถนาที่จะให้มีการผลิตพยาบาลวิชาชีพระดับเดี่ย

จากความต้องการบุคลากรทางการพยาบาลเป็นจำนวนมาก ทำให้การผลิตพยาบาลในระดับ 4 ปี ไม่ทันต่อความต้องการ จึงมีคำริให้เปิดหลักสูตรพยาบาลระดับเทคนิคขึ้น ระยะเวลาเรียน 2 ปี เพื่อผลิตให้ทันต่อความต้องการ ซึ่งท่านมองว่า พยาบาลมีความตั้งใจที่จะช่วยกันแก้ปัญหาสาธารณสุขของประเทศชาติอย่างแท้จริงโดยไม่คำนึงถึงการลดลงในสถานภาพของวิชาชีพ

ด้านการจัดการเรียนการสอน โดยมีการปรับปรุงการสอนดังต่อไปนี้

1 การเปลี่ยนแปลงการสอนจากการพยาบาลตามโรคไปสู่การพยาบาลตามปัญหา

วิธีการสอนในระยะเริ่มแรก มักจะเป็นการเรียนรู้อุปกรณ์มากกว่าการเตรียมนักศึกษาเพื่อแก้ปัญหา ต่อมาการเรียนการสอนเน้นการแก้ปัญหามากขึ้น โดยใช้กระบวนการพยาบาล ซึ่งท่านหวังว่าจะทำให้ผู้เรียนได้ใช้ความพยายามในการประยุกต์ความรู้เพื่อแก้ปัญหา

2 ความสัมพันธ์ระหว่างการสอนภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ

การจัดการเรียนการสอนทางการพยาบาล ให้มีความสมดุลระหว่างทฤษฎีและการปฏิบัติ นั้น ท่านมองว่า ขึ้นอยู่กับผู้สอนที่ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการจัดประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ทางทฤษฎีมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติ การพยาบาลได้เป็นผลสำเร็จ

3 ความเป็นเอกภาพในการจัดการศึกษา

ในระยะแรกการศึกษาพยาบาล มีสถาบันการศึกษาเพียง 3 แห่ง ดังนั้นจึงไม่เกิดปัญหาในด้านมาตรฐานการศึกษา แต่ในระยะต่อมา เมื่อมีสถาบันการศึกษาพยาบาลมากขึ้น และเปิดหลักสูตรใหม่เพิ่มขึ้น ท่านจึงปรารถนาให้มีการควบคุมมาตรฐานการศึกษาโดย

1 การควบคุมมาตรฐานผู้สำเร็จการศึกษา

โดยเริ่มจัดทำข้อสอบกลางขึ้น แต่ไม่มีผลตามกฎหมายให้บังคับใช้ ต่อมาเมื่อมีกองงานวิทยาลัยพยาบาล กระทรวงสาธารณสุข จึงเริ่มมีการควบคุมมาตรฐานการศึกษาพยาบาลในอยู่ในแนวเดียวกัน แต่ก็ใช้ได้กับวิทยาลัยในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขเท่านั้น

2 การควบคุมมาตรฐานการศึกษาพยาบาล

จากการเพิ่มจำนวนสถาบันการศึกษาพยาบาล และหลักสูตรที่มีมากมายหลายระดับ ทำให้วงการวิชาชีพพยาบาล มีความตื่นตัวต่อการจัดระบบการศึกษาให้มีมาตรฐานเดียวกัน และการ

ดำเนินงานนี้เป็นผลสำเร็จ โดยมี คณะกรรมการควบคุมและประสานงานการศึกษาพยาบาล เป็นผู้จัดการเกี่ยวกับการศึกษาพยาบาล

2 การผลิตพยาบาลโดยวิชาชีพพยาบาล

จากความต้องการบุคลากรทางการพยาบาลเป็นจำนวนมาก จึงเป็นที่สนใจของ สถาบันการศึกษาอื่นๆ ที่จะขอเข้าร่วมผลิต แต่การจัดการศึกษาพยาบาล เป็นวิชาชีพ ที่มีกฎหมายประกอบโรคศิลปะคุ้มครอง จึงไม่สามารถเปิดสอนได้ในสถาบันทั่วไป

4 องค์ความรู้เฉพาะสาขาพยาบาล

ท่านมองว่าเพราะวิชาพยาบาลยังไม่มีตัวความรู้ที่เกี่ยวกับพยาบาลของตนเอง เพราะเนื่องจากจากลักษณะของการศึกษาพยาบาลในอดีตการศึกษาพยาบาลที่ใช้ระบบเรียนรู้อย่างถ่ายทอดความรู้ที่ได้มีผู้ค้นพบมาแล้ว การเรียนรู้อาจเกิดขึ้นจากการจดจำ และนำไปปฏิบัติตามคำสั่ง ไม่เอื้อให้ผู้เรียนสร้างความรู้ใหม่ได้ จึงได้มีความพยายามค้นหากัน ในยุคต่างๆ ดังนี้

1 ยุคก่อนสงครามโลกครั้งที่สอง

ได้มีผู้พยายามที่จะให้ความหมายของการพยาบาล โดยเฉพาะมิสฟลอเรนซ์ ไนติงเกิลที่มุ่งการจัดสิ่งแวดล้อม สำหรับประเทศไทยนั้น คำว่าการพยาบาลในยุคนี้ยังไม่มี ความหมายใดๆ เป็นเพียงผู้ปฏิบัติตามแผนการรักษาของแพทย์ และดูแลสิ่งแวดลอม

2 ยุคหลังสงครามโลกครั้งที่สอง

การพยาบาลเริ่มมีความหมายมากขึ้น จากความพยายามค้นคว้าทดลองตามแนวทางวิทยาศาสตร์ โดยเริ่มมีทฤษฎีทางการพยาบาลเพิ่มขึ้นหลายทฤษฎี การนำทฤษฎีไปใช้ในการพยาบาลได้โดยผ่าน กระบวนการพยาบาล ซึ่งถือว่าสำคัญ

ท่านจึงมุ่งหวังให้พยาบาลได้ใช้กระบวนการพยาบาล เพราะมีความเชื่อว่า กระบวนการพยาบาลจะนำไปสู่การสร้างทฤษฎีทางการพยาบาล และกระบวนการพยาบาลก็จะพยายามสร้างรูปแบบของการพยาบาลตามหลักจากทฤษฎีนั้น

5 การวิจัยทางการพยาบาล

ท่านมองว่าการพัฒนาการทำวิจัยของพยาบาลในประเทศไทย ยังดำเนินไปอย่างช้าๆ ที่เป็น
ดังนี้เพราะ

- 1 ปัจจัยด้านวิชาชีพพยาบาล เกิดจากการขาดองค์ความรู้ทางการพยาบาล
- 2 ปัจจัยด้านตัวพยาบาล ที่เกิดจากการขาดความรู้ วิธีการทำวิจัย ภาระงานที่มากเกินไป และขาดนโยบายสนับสนุน

เมื่อเป็นดังนี้ท่านจึงได้ดำเนินงานเพื่อสนับสนุนการทำวิจัยของพยาบาล เช่น การจัดหาทุน
สนับสนุน การจัดทำแหล่งข้อมูลทางการวิจัย เป็นต้น

การอภิปราย

1. การพัฒนาเข้าสู่ระบบการศึกษาระดับวิชาชีพ

ท่านมีวิสัยทัศน์ที่มองการจัดการศึกษาของพยาบาลที่จะต้องมีการพัฒนาเข้าสู่รูปแบบของ
การศึกษาระดับวิชาชีพ ได้ในอนาคต ซึ่งวิสัยทัศน์ในเรื่องนี้ของท่านได้เกิดขึ้นเป็นจริงในระยะต่อ
มา จากการพัฒนาหลักสูตรซึ่งเริ่มต้นครั้งแรกที่โรงเรียนพยาบาลผดุงครรภ์ คณะแพทยศาสตร์และ
ศิริราชพยาบาล โดยเปลี่ยนคุณสมบัติผู้เข้ารับการศึกษาระดับความรู้พื้นฐาน ม.ศ.5 และเริ่มต้น
ผลิตพยาบาลระดับปริญญาตรี ทำให้การศึกษาพยาบาลเข้าสู่ระดับอุดมศึกษา ซึ่งเป็นมาตรฐานใน
การผลิตพยาบาลระดับวิชาชีพ และในระยะต่อมาสถาบันศึกษาพยาบาลทั่วประเทศ ก็ได้มี
การเคลื่อนไหวเพื่อปรับปรุงมาตรฐานการศึกษาของตน ให้มีมาตรฐานระดับเดียวกันทั่วประเทศได้
สำเร็จในปี พ.ศ.2517 และจากการปรับปรุงมาตรฐานการศึกษาพยาบาลเข้าสู่วิชาชีพ ทำให้ท่าน
มองเห็นปัญหาในการพัฒนาคุณภาพของบุคลากรทางสาขาพยาบาลอีกระดับหนึ่ง ซึ่งจะมีผลต่อ
คุณภาพการบริการพยาบาลได้ในอนาคต คือช่องว่างระหว่างผู้ช่วยพยาบาลและพยาบาล ท่านมี
ความเห็นว่าควรให้ความสนับสนุนให้ผู้ช่วยพยาบาลได้ศึกษาต่อเพื่อโอกาสในการก้าวหน้าทางรา
ษการได้ ซึ่งเป็นความคิดเห็นที่แตกต่างกับผู้นำส่วนใหญ่โดยเฉพาะผู้แทนจากกระทรวงสาธารณสุข
ที่ต้องการให้บุคลากรผู้ช่วยพยาบาลและผลิตพยาบาลเทคนิค 2 ปีแทน เพื่อให้ได้คุณภาพทาง

การพยาบาลที่ดีกว่าผู้ช่วยพยาบาลในขณะที่การผลิตพยาบาลวิชาชีพยังไม่เพียงพอ ซึ่งเป็นผลดีแก่ การสาธารณสุขของประเทศชาติ

2. การจัดหลักสูตรทางการพยาบาลเพื่อตอบสนองความต้องการของสังคมอย่างแท้จริง

วิสัยทัศน์ที่ท่านอยากเห็นในเรื่องของการจัดหลักสูตรทางการพยาบาลให้เหมาะสมกับปัญหา ของสังคมไทยนี้ เป็นสิ่งที่ท่านต้องการให้เกิดขึ้นในด้านในการปรับปรุง หรือเพิ่มเติมหลักสูตรทาง การศึกษาพยาบาลตามความต้องการของสังคมไทย และจากภาวะปัญหาทางด้านการขาดแคลน แพทย์และพยาบาลในชนบทของประเทศไทยในปี พ.ศ.2515 ซึ่งมีผลทำให้เกิดความต้องการ บุคลากรทางการแพทย์ขึ้นมาอีกระดับหนึ่งเพื่อให้การรักษาขั้นต้นแก่ผู้ป่วยในชนบทที่ห่างไกลได้ ซึ่งปัญหาเรื่องนี้ได้เคยเกิดในประเทศสหรัฐอเมริกาไปแล้ว และได้ถูกแก้ไขโดยการขยายบท บาทของพยาบาลออกไปในส่วนของารรักษาเพิ่มขึ้น สำหรับในประเทศไทยท่านเห็นว่าบทบาท ขยายของพยาบาลนี้ เป็นกิจกรรมที่พยาบาลได้ปฏิบัติกันอยู่แล้วในสถานพยาบาลที่ขาดแคลน แพทย์ แต่ยังไม่มีความหมายคุ้มครอง ดังนั้นการเปิดโปรแกรมการศึกษาใหม่ท่านเห็นว่าควรที่จะดู แนวโน้มความต้องการของสังคมและสถานภาพของผู้ปฏิบัติวิชาชีพพยาบาลอยู่ขณะนั้นด้วย ซึ่ง เรื่องนี้ท่านได้ผลักดันออกมาเป็นรูปธรรม โดยการเกิดหลักสูตรพยาบาลเวชปฏิบัติขึ้น หรือที่เรียก ว่าพยาบาลสาธารณสุขในปัจจุบันนั่นเอง

3. ความมีเอกภาพในการจัดการศึกษาพยาบาล

วิสัยทัศน์ของท่านที่มองว่าการจัดการศึกษาพยาบาลจะต้องมีความเป็นเอกภาพ มีองค์กร กลางในการควบคุมมาตรฐานการศึกษาพยาบาลให้มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน สืบเนื่องจากการ เกิดสถาบันการศึกษาพยาบาลขึ้นอย่างมากมาย สถาบันแต่ละแห่งต่างจัดดำเนินการศึกษาไปตาม ระบบและความต้องการของหน่วยงานที่สังกัดอยู่ มีความแตกต่างกันมากในจำนวนและคุณภาพของ อาจารย์ มีหลักสูตรซึ่งเรียกชื่อแตกต่างกันไป ระบบการศึกษารูปแบบที่สับสนซ้ำซ้อนกันมาก ประกอบกับความต้องการใช้บุคลากรทางการพยาบาลซึ่งมีตัวเลขจำนวนออกมามากมายจึงเป็นที่ สนใจแก่สถาบันการศึกษานอกวิชาชีพเข้าร่วมผลิตพยาบาล ท่านและผู้นำคนอื่น ๆ ทางการศึกษา ในสมัยนั้นจึงได้ร่วมกันผลักดันให้เกิดองค์กรกลางในการควบคุมมาตรฐานการศึกษาพยาบาลโดย การจัดตั้งคณะกรรมการควบคุมและประสานงานการศึกษาพยาบาลขึ้นในปี พ.ศ.2524

4. มีการค้นพบองค์ความรู้หรือวิทยาการเฉพาะด้านสาขาวิชาการพยาบาล

ท่านมองว่าอนาคตทางการศึกษาพยาบาลจะต้องเกิดมีองค์ความรู้เฉพาะสาขาวิชาพยาบาลขึ้น เพื่อกำหนดบทบาทของการปฏิบัติทางการรักษาพยาบาลอย่างชัดเจน และเพื่อความเป็นเอกภาพในการปฏิบัติงานของพยาบาล ซึ่งองค์ความรู้นี้จะเป็นการรวมศาสตร์ต่างๆ ไว้ด้วยกันหรือเป็นการประสมประสานของศาสตร์ทางด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม ไว้ด้วยกัน เพราะการพยาบาลที่สมบูรณ์ก็คือการพยาบาลคนทั้งคน

5. มีการศึกษาค้นคว้าวิจัยทางการพยาบาล

ท่านมีวิสัยทัศน์ที่มองว่า ความก้าวหน้าทางการศึกษาพยาบาล ส่วนหนึ่งมาจากการพัฒนาการวิจัยทางการพยาบาลที่มีมากขึ้น จึงจำเป็นต้องให้การสนับสนุนให้เกิดมีการค้นคว้าวิจัยกันอย่างกว้างขวางในวงการพยาบาล เช่น สนับสนุนในด้านเงินทุน การให้ความรู้ความเข้าใจในการทำวิจัย การจัดหาแหล่งข้อมูลทางการวิจัยเพื่อสะดวกในการค้นคว้า นอกจากนี้การวิจัยทางการพยาบาลยังเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาองค์ความรู้เพื่อเป็นพื้นฐานของการปฏิบัติการพยาบาล ดังนั้นในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมาได้มีความพยายามอย่างมากที่จะผลักดันให้พยาบาลได้พัฒนาความสามารถในการทำวิจัย ทั้งในการศึกษาระดับหลังปริญญาและการอบรมระยะสั้น ซึ่งผลปรากฏว่าได้มีงานวิจัยทางการพยาบาลเพิ่มจำนวนมากขึ้น และปัจจุบันได้มีการวารสารวิจัยทางการพยาบาลเกิดขึ้นเพื่อให้งานวิจัยทางการพยาบาลของประเทศไทยได้รับการเผยแพร่ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น ทั้งในระดับประเทศและนานาชาติ ซึ่งวารสารวิจัยทางการพยาบาลนี้เป็นดัชนีอย่างหนึ่งที่บ่งชี้ให้เห็นถึงความเจริญก้าวหน้าของการวิจัยทางการพยาบาลในประเทศไทย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อเสนอแนะ

ผลงานวิจัยเรื่องนี้ จะเป็นแนวทางให้แก่ผู้บริหารการศึกษาพยาบาล และอาจารย์พยาบาล ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการสร้างพยาบาลรุ่นใหม่ให้เป็นผู้มีวิสัยทัศน์ โดยการส่งเสริมสนับสนุนให้นักศึกษาก่อเกิดความรักในการเรียนรู้ อันเป็นปัจจัยสำคัญต่อการสร้างวิสัยทัศน์ ดังนั้น การทำวิจัยเรื่องต่อไปที่จะสนับสนุนต่อเรื่องนี้คือ

- 1 ศึกษาถึงปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ในนักศึกษาพยาบาล
- 2 ศึกษาถึงความต้องการของนักศึกษาพยาบาลต่อการจัดการเรียนการสอนทางการพยาบาล

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย